

міжкультурової, характеристичної для obecnych czasów, której podstawy powinny być kształtowane w ramach procesu dydaktycznego [7].

### **Bibliografia:**

- [1] J. Sujecka-Zajac, Rola mediacji dydaktycznej w rozwijaniu warsztatu poznawczego ucznia na lekcji języka obcego, 2017, s.1
- [2] A.D. Do Alvaréz, Pedagogical Mediation and Learning, Revista de Lenguas ModeRnas, N° 19, 2013 / 513-522 / ISSN: 1659-1933
- [3] G. D. Stunża, Edukacja wersja beta. Pokolenie Z i pokolenie Alfa a kompetencje uczestnictwa w kulturze, w: Kultura popularna, nr 1, (5 0), t. 4, Academicon, Warszawa 2017, s. 91.
- [4] J. Mikołowski Pomorski, Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym, Wyd. UNIVERSITAS, Kraków 2007, s. 20.
- [5] U. Żydek-Bednarczyk, Spotkanie kultur Komunikacja i edukacja międzykulturowa w glottodydaktyce, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 12.
- [6] N. Kats, A. Rubtsova, D. Bylieva, Structural Analysis of Pedagogic Mediation in a Foreign Language Classroom, Educ. Sci. 2024, 14, 405. <https://doi.org/10.3390/educsci14040405>.
- [7] J. A. Belz, N. Vyatkina, the pedagogical mediation of a development learner Corpus for classroom – based language instraction, Learning language and technology, vol. 12, nr 3, p.33-52.

***Ірина Капалкіна,***

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія перемовин та медіація»  
навчально-наукового інституту комунікацій,  
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

## **МЕДІАЦІЯ В АДВОКАТСЬКІЙ І НОТАРІАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ ТА В СУДДІВСЬКІЙ СИСТЕМІ**

16 листопада 2021 року було прийнято Закон України «Про медіацію» №1875-IX (далі – Закон).

Проте сама медіація в Україні розвивалася і діяла задовго до прийняття цього Закону. Закон лише надав поштовх до більш активного поширення і популяризації медіації в юридичній спільноті України. Медіацію або основи медіації чи навички медіатора додатково стали викладати у вищих навчальних закладах, на курсах підвищення кваліфікації для адвокатів тощо. До прийняття Закону в Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України та Кодекс адміністративного судочинства України було введено розділ щодо врегулювання спору за участі судді, які мають свої особливості та умови застосування (проведення).

Навички медіатора однаково корисні в практичній діяльності для адвокатів, нотаріусів та суддів.

Медіація може забезпечити учасникам спору/конфлікту можливість спокійно порозумітись та навчитись бачити (приймати, розуміти і визнавати) речі і проблеми, які можуть турбувати іншу сторону і співчувати їй, не дивлячись на наявність конфлікту/спору між сторонами.

Саме слово «медіація» все більше стає вживаним в юридичній спільноті, відповідно від адвокатів і юристів, а також від нотаріусів вже частіше можуть лунати пропозиції клієнтам пройти процес медіації з метою мирного врегулювання спору, не доводячи його до довготривалих судових процесів.

Навички медіатора допомагають адвокатам, нотаріусам і суддям чути чого саме хочуть сторони, дізнаватись які їх справжні інтереси, і, відповідно, намагатись створити для сторін умови, за яких буде можливим досягти згоди/порозуміння, при цьому адвокати, нотаріуси і судді мають більшу відповідальність, оскільки мають роз'яснити сторонам їхні права та обов'язки, та вимоги дотримуватись чинного законодавства і не порушувати права і інтереси інших осіб.

Так, відповідно до ч.1 ст.1 Закону України «Про нотаріат», нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності. До обов'язків нотаріуса, зокрема, входить сприяти громадянам,

підприємствам, установам і організаціям у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів, роз'яснювати права і обов'язки, попереджати про наслідки вчинюваних нотаріальних дій для того, щоб це не було використано їм на шкоду.

До нотаріусів часто звертаються за консультаціями та послугами, що стосуються сімейних питань (наприклад, розлучення, поділ майна подружжя, визначення місця проживання дитини, аліменти, виїзд дитини за кордон тощо), спадкових справ (наприклад, поділ чи перерозподіл спадщини, відмова від спадщини на користь іншого спадкоємця тощо), корпоративних питань (наприклад, зміна складу засновників/учасників), договірних питань тощо. Нотаріуси під час надання послуг можуть бути заручниками ситуації, коли сторони починають конфліктувати між собою. Навички медіатора можуть допомогти нотаріусу, якщо не припинити, то хоча б пом'якшити спілкування сторін і відноситись з повагою один до одного. Своїми питаннями нотаріус може допомогти сторонам подивитись на ситуацію під іншим кутом чи з позиції іншої сторони, роз'яснити права та обов'язки сторін, наслідки вчинюваних ними правочинів тощо. Тобто, нотаріус виступає незалежною третьою особою, яка здійснює допомогу сторонам у вирішенні конфлікту шляхом роз'яснення сторонам їхніх прав та обов'язків, відповідно до законодавства України, сприяє веденню переговорів сторін. Нотаріус роз'яснює норми права сторонам, що пов'язані із обраним способом вирішення конфлікту та щодо укладення відповідного договору. При цьому, у випадку недостатності або несвоєчасного надання документів для вчинення нотаріальної дії нотаріус має право зупинити вчинення нотаріальної дії або відмовити у вчиненні нотаріальної дії. Таким чином, нотаріус сам має дотримуватись вимог чинного законодавства України, передбачені для нотаріальної діяльності.

Адвокати так само надають особам (фізичним і юридичним особам) юридичні консультації з різних сфер права, є представниками однієї із сторін, що перебуває в спорі (конфлікті). Адвокати досить часто можуть використовувати медіацію як альтернативний метод вирішення спорів для своїх клієнтів.

Зокрема, адвокат, який має знання з медіації, може застосувати навички медіатора, а також методи і стратегії для проведення переговорів з іншою стороною для цілей мирного врегулювання спору (це не буде вважатись самим процесом медіації, оскільки адвокат не буде виконувати роль медіатора, а лише роль перемовника з боку однієї із сторін спору чи конфлікту). Адвокат, який має сертифікат медіатора, може провести безпосередньо медіацію для сторін конфлікту (спору), але він має обов'язково дотримуватись принципів медіації. Або ж адвокат може бути присутнім під час медіації, як представник однієї із сторін.

При цьому, адвокат не може одночасно виконувати роль медіатора у спорі (конфлікті) і роль адвоката для однієї із сторін у цьому самому спорі (конфлікті), оскільки втрачається баланс, нейтральність і сам процес медіації не буде рівним для учасників.

Серед основних позитивних моментів медіації можна виділити:

1) Швидкість та ефективність, оскільки спір (конфлікт) може бути вирішено за більш короткий час без необхідності звернення до суду чи подальших судових процедур (якщо медіація проводиться під час існуючого судового провадження);

2) Економія коштів, оскільки фактично оплачується послуга медіатора і можливі нотаріальні та юридичні послуги. При цьому не потрібно сплачувати судовий збір та витратити кошти на участь адвоката в судових засіданнях, супутніх витратах адвоката, пов'язаних із наданням правничої допомоги на стадії судового розгляду справи та на стадії виконання рішення (якщо таке буде на користь клієнта);

3) Сторони самостійно приходять до погодженого ними рішення і контролюють його виконання.

4) Збереження стосунків та ділових зв'язків між конфліктуючими сторонами.

5) Конфіденційність інформації, що буде розкрита (повідомлена) сторонами під час медіації.

Отже, для адвокатів важливо розуміти процес медіації, мати навички медіатора для досягнення найкращих результатів для своїх клієнтів. Наразі адвокати можуть знайти багато корисних матеріалів та ресурсів з медіації, які допоможуть їм в їх практиці та розширять знання в цій сфері.

Врегулювання спору за участю судді є судовою процедурою, яка полягає у проведенні суддею спільних (за участю всіх сторін) та закритих (з кожною із сторін окремо) нарад з метою мирного врегулювання спору.

Метою цієї процедури є сприяння для примирення сторін, скорочення кількості розглянутих судами справ, поліпшення ефективності здійснення правосуддя.

На стадії врегулювання спору за участю судді на суддю покладається обов'язок роз'яснити сторонам мету, порядок проведення процедури, права і обов'язки. Примирна процедура проводиться суддею в межах предмету спору, в ході якої сторонам пропонується надати власні пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору. Також можливий шлях мирного врегулювання спору може бути запропонований суддею. Під час цієї процедури заборонено використовувати портативні аудіотехнічні пристрої, здійснювати фото-, відео- та звукозапис, не ведеться протокол та не здійснюється фіксування технічними засобами з метою забезпечення збереження конфіденційності інформації, отриманої від сторін.

Таким чином, суддям також вкрай важливо володіти навичками медіатора та такими техніками комунікації як активне слухання, задавання відкритих запитань, аналіз конфлікту, ведення розмови, модерація процесу, створення атмосфери довіри.

Враховуючи зазначене вище, очевидним є те, що навички медіатора та використання процедури медіації у практичній діяльності адвокатів, нотаріусів та суддів дозволяють більш ефективно і швидко вирішувати конфлікти і спори, сприяючи при цьому збереженню добрих відносин між сторонами, а також сприяти юридичній обізнаності сторін.

### ***Список використаних джерел:***

1) Збірка статей «5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння» [редактори-укладачі: А. Гусєв, К.Гусєва, Г. Похмелкіна. За заг. ред. І. Терещенко] - К.: ВАІТЕ, 2019. - 340 с.: іл. – Англ., рос., укр.

2) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-IX#Text>

3) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

4) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

5) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

6) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

7) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

8) <http://yurradnik.com.ua/wp-content/uploads/2017/08/Byelinska.pdf>

***Катерина Каращук,***

*медіатор, адвокат, приватний виконавець  
виконавчого округу м. Києва (Україна)*

## **МЕДІАЦІЯ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів є універсальною процедурою, яка базується на гарвардській концепції ведення переговорів. Саме медіація покликана сприяти сторонам спору у досягненні компромісу за допомогою нейтрального незалежного та незаінтересованого посередника (медіатора). Медіація у загальному розумінні – це спосіб урегулювання конфліктів за взаємною домовленістю, процесом, під час якого незалежна третя особа, яка володіє навичками медіації, допомагає сторонам знайти шляхом переговорів вихід зі спору, досягти консенсусу за допомогою укладення угоди за результатами медіації. Прийнятий 16.11.2021 р. Закон України «Про медіацію» визначає відповідне поняття як «позасудову добровільну, конфіденційну,